
Sterke påstander – svakt grunnlag

KOMMENTAR

LARS MEHLUM

lars.mehlum@medisin.uio.no

Lars Mehlum er professor ved Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo og senterleder ved Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging.

FREDRIK WALBY

JAN OLAV JOHANNESSEN

INGRID MELLE

OLE ANDREASSEN

Ingen av forfatterne har oppgitt noen interessekonflikter.

Selvmordsforebygging er et sentralt tema for alle leger, og vi takker Tidsskriftet for at temaet settes på dagsordenen. Men kunnskapen må være oppdatert og forskningsbasert, og her svikter Tidsskriftet. I en lederartikkel [\(1\)](#) framsetter psykolog Mette Lyberg Rasmussen påstander som må kommenteres da de baserer seg på sviktende empirisk grunnlag. I hovedsak er bygger de på Rasmussens avhandling fra 2013 med tittelen: «Selvmord hos unge tilsynelatende velfungerende menn», der hun analyserte kvalitative intervjuer med etterlatte ved selvmord hos 10 unge menn. Rasmussen fremsetter så sine personlige teorier om årsaker til selvmordene hos disse unge mennene, teorier på tvers av kunnskapsgrunnlaget på feltet.

Analyser av selvmordsprosessen hos enkeltpersoner kan gi grunnlag for interessante hypoteser. Men bygget på indirekte informasjon om selvmord hos ti personer som angivelig ikke hadde påvisbar psykisk lidelse, som ikke hadde vært i kontakt med helsevesenet og som ikke tidligere hadde vist suicidal atferd, trekker Rasmussen vidtgående slutninger om årsaker til selvmord i sin

alminnelighet og avfeier de delene av selvmordsforebyggingen som tar utgangspunkt i sammenhengen mellom selvmordsfare og psykisk uhelse, godt dokumentert i tallrike undersøkelser (2).

Rasmussen kritiserer selvmordsforebygging i Norge for å satse for mye på behandling, en kritikk som oppleves som dogmatisk og unyansert. Hun tar feil i sin beskrivelse av norsk selvmordsforebygging. I virkeligheten favner den bredt og omfatter tiltak på en rekke arenaer også utenfor helsevesenet fordi selvmord ganske riktig ikke bare handler om psykisk uhelse og ikke kan forebygges ved helsetjenestetiltak alene. Eksempelvis har folkeopplysning alltid vært viktig. I regjeringens nye handlingsplan mot selvmord (3) signaliseres at folkeopplysning skal styrkes.

Da er det forstemmende å lese Rasmussens: «De etterlatte ga uttrykk for at fagpersoner som regel understreker sammenhengen mellom selvmord og psykisk lidelse når de uttaler seg i media, og at denne «antagelsen om at selvmord skyldes psykisk sykdom» hadde vært til hinder for å avdekke selvmordsfare i perioden før selvmordet» (1). Dette er Rasmussens personlige tolkning av intervjuene med de etterlatte som hun også gjør til sitt eget budskap; hun trekker fagfolk til ansvar for å ha økt faren for selvmord ved å uttale seg i media om sammenhengen mellom selvmord og psykisk lidelse. En drøy påstand og et drøyt lederbudskap fra Tidsskriftet.

Vi håper Tidsskriftet fortsetter fokuset på selvmordsforebygging. Men det kan ikke være frakoblet kunnskapsgrunnlaget på feltet.

LITTERATUR

1. Rasmussen ML. Nye perspektiv på selvmordsforebygging. Tidsskr Nor Legeforen 2020; 140. doi: 10.4045/tidsskr.20.0708. [CrossRef]
2. Too LS, Spittal MJ, Bugeja L et al. The association between mental disorders and suicide: A systematic review and meta-analysis of record linkage studies. J Affect Disord 2019; 259: 302–13. [PubMed][CrossRef]
3. Helse- og omsorgsdepartementet. Handlingsplan for forebygging av selvmord 2020 – 2025.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/ef9cc6bd2e0842bf9ac722459503f44c/regjeringens-handlingsplan-for-forebygging-av-selv-mord-2020-2025.pdf> http://Lest 12.9.2020.

Publisert: 12. oktober 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0744
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 20. februar 2026.